

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA VÝPOČETNÍ A DIDAKTICKÉ TECHNIKY

OSOBNOSTI - CYKLUS PORTRÉTNÍCH FOTOGRAFIÍ
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Anna Hatáková

Specializace v pedagogice, Vizuální kultura se zaměřením na vzdělání

Vedoucí práce: Mašek Jan, Ph.Dr. Ph.D.

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni,.....

.....

Anna Hatáková

Ráda bych zde poděkovala, panu PhDr. Janu Maškovi, Ph.D,
za cennou pomoc při realizaci této práce.

OBSAH

ANOTACE.....	4
ANNOTATION.....	5
ÚVOD.....	6
1 INSPIRACE.....	8
2 FOTOGRAFIE.....	12
2.1 CO JE FOTOGRAFIE?	12
2.2 HISTORIE FOTOGRAFIE.....	13
2.3 DRUHY FOTOGRAFIE.....	14
2.4 PORTRÉT.....	15
3 PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI	16
3.1 STRUKTURA OSOBNOSTI.....	16
3.2 EMOCE.....	16
3.3 VÝRAZ EMOCÍ.....	17
4 PRAKTICKÁ ČÁST.....	18
5 KONCEPCE.....	20
6 PROCES TVORBY PORTRÉTŮ	22
6.1 TECHNICKÝ PROCES FOTOGRAFOVÁNÍ PORTRÉTŮ.....	22
6.2 FILOZOFICKÝ A PSYCHOLOGICKÝ PROCES FOTOGRAFOVÁNÍ PORTRÉTŮ.....	24
6.3 POSTPROCES: ÚPRAVA FOTOGRAFIÍ.....	25
7 VÝSLEDNÉ DÍLO	26
7.1 MATĚJ	26
7.2 KRISTÍNA	26
7.3 BARBORA	27
7.5 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - MATĚJ	28
7.6 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - KRISTÍNA.....	32
7.7 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - BARBORA.....	36
8 DOSAŽENÍ CÍLŮ	40
ZÁVĚR	42
RESUMÉ.....	43
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	44

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá portrétní fotografií, především tedy i psychologií člověka a její možné spojení s tímto uměleckým médiem. Jedná se o cyklus dvanácti fotografií, které zobrazují tři rozdílné lidské duše (osoby), a za pomoci portrétní fotografie zachycuje jejich vlastní osobnosti pomocí výrazu, emocí, způsobu fotografie, osvětlení a úpravy. Každé zachycené osobě se věnují čtyři fotografie, jež by společným kontrastem měly vyjádřit podstatu a osobnost daného jedince. Výsledné fotografie se pak také pohybují na pomezí částečně aranžované, portrétní a dokumentární fotografie.

V rámci textové části této práce se budu věnovat hlavní a vedlejší inspiraci, portrétní fotografii (obecně), fotografii jako takové, její historii a psychologii lidské osobnosti, která pro mou práci byla takřka stěžejní, přestože se zdá být poněkud okrajová.

V její praktické části nastíním způsob své práce, své cíle a představím konečný výsledek.

ANNOTATION

This Bachelor thesis follows up portrait photography, especially using human psychology and its possible connection with this art form. The practical part of this work is a cycle that consists of twelve photographs, which display three different souls (people), and with the help of portrait photography captures their own personality with the use of face expression, emotions, methods of photography, lighting and digital finishing touches.

To every photographed person I devoted four photographs, which should express their essence and personality, using contrast of those four pictures.

Finished photographs are then floating on the borders of partly arranged portrait and documentary photography.

Within the text part of this thesis, I will introduce my major, and minor inspiration, portrait photography (generally), photography itself, its history and the psychology of a human personality, which was almost crucial for this work, despite the fact that it appears almost marginal.

In the practical part of this work, I will delineate the methods of my work, my goals and the final result.

ÚVOD

Měla bych-li uvést, jak tato práce započala, nejspíš by bylo záhodno přiznat, že skutečně začala povinností, a to, vybrat si její téma. Od první zmínky o bakalářské práci jsem z ní měla husí kůži, to se ovšem radikálně změnilo ve chvíli, kdy jsem viděla témata a zahlédla tam jedno, které mě nejen oslovovalo, ale bylo to téma jako přímo vytvořené pro mne, jelikož již od střední školy se zabývám fotografií a nalézám v ní skvělý koníček plný umění, který ve mně vyvolává nejen pocit radosti, ale i zdánlivého klidu a jakési “radosti z krásy”.

Vždy jsem nejvíce tíhla k fotografii zachycující člověka či jen lidské tělo, jelikož se mi vždy zdálo, jakoby to byla taková kombinace umění. Můj názor se od chvíle, kdy jsem fotit začala, ustálil u toho, že je nádherné tvořit umění společně s někým a přesně to je fotografie člověka. Když fotografujete budovu, tak ať ji vyfotografujete z jakéhokoliv úhlu za jakéhokoliv světla, vždy to bude ta samá budova a většina lidí v tom uvidí tu samou stavbu. S architekturou nepohnete, s člověkem však ano. A nejen to, člověk se vám bude hýbat sám. V tom spočívá ta krása. Stane se vám z něho jakási modelovatelná hmota, můžete jej měnit, tvarovat a i on sám může do fotografií přidávat vlastní iniciativu, a tak nikdy nepřijde nedostatek inspirace. Je to harmonie umění a jejího autora.

A přesně to mě přivedlo nejen k nadtématu portrétu, ale také k tématu lidské osobnosti. Budova ani věc osobnost nemají, jsou to neživé předměty, se kterými můžete manipulovat a které nemohou vyjádřit nic ze sebe. Za to člověk v sobě skrývá tolik, že mnohdy to ani on sám nedokáže všechno za celý život odhalit. A přesně proto mě toto téma lákalo. Představa, že v několika pár snímcích dokážu zobrazit lidskou osobnost. A tak jsem se nedokázala odtrhnout od myšlenky se o tento projekt alespoň pokusit.

Jelikož se v této práci věnuji lidské osobnosti, jejímu charakteru a prožívání, musela se neodmyslitelnou částí práce stát psychologie. Proto se v teoretické části budu věnovat jak fotografii jako takové a její historii, tak nějakým základům psychologie osobnosti.

Následně v praktické části popíši vlastní tvorbu, její postupy a výsledek.

V rámci praktického projektu této práce zhotovím dvanáct fotografií, které budou rozděleny do tří skupin podle tří portrétovaných osobností, které se na snímcích budu pokoušet zachytit. Každému člověku tedy budou zasvěceny čtyři portrétní fotografie, ve kterých se pokusím co nejlépe vyjádřit jejich osobnost tak, aby se především jim zdála pravdivě zobrazená.

Ráda bych při tomto projektu pracovala s různými technikami a způsoby tvorby, které jsem nezkoušela nebo v nich nejsem, jak se tak říká, “jako ryba ve vodě” a dosáhla tak co nejlepší autentičnosti portrétů.

Fotografie by měly fungovat jako společný soubor. Tento fakt, by ale neměl udusat individualitu každé z fotografií a především individualitu portrétovaných osob samotných.

1 INSPIRACE

Dle mého názoru je jedna z nejdůležitějších věcí při tvorbě jakéhokoliv umění inspirace, která je úzce spjata s myšlenkou. Někteří lidé tvrdí, že inspiraci nemají a zkrátka tvoří, jenže tak to tak docela být nemůže, jelikož ať si to uvědomujeme, či ne, něco nás inspiruje ať přímo, či nepřímo a vždy je dobré si uvědomit, přiznat a ucelit, co je naší inspirací. Nikdy není dobré ji pasovat na hotový produkt (což se objevuje v mnohých školních pracích), jelikož nikdy nebude pravdivě na výsledek sedět tak, jako inspirace prvotní a skutečná.

INSPIRACE VLASTNÍ

Z hlediska inspirace vlastní neboli zkrátka prvotní inspirace, pro mě byl (a je povětšinou v mých fotografických dílech i mimo tuto práci) stěžejní člověk. Nejen vzhled nebo obálka člověka, ale i jeho taje, emoce, způsob přemýšlení. Samotná hojnost uměleckých a tvůrčích spouštěčů lidské existence, vzhledu a rozumu.

Jak název práce napovídá, hlavním aspektem lidské existence pro mě byla lidská osobnost jako taková, její proměnlivost, naopak i ustálenost a především, jak se na člověku zobrazuje.

Zajímala mě otázka, zda-li lze zachytit ve fotografii lidskou osobnost. Prvotní myšlenka byla zachytit ji v jedné fotografii, což by snad bylo možné, pokud bychom se nechtěli věnovat portrétu, ale například nějaké stylizované akční fotografii či kdybychom chtěli zabrousit do jiného odvětví umění a to například malby.

Uvědomila jsem si, že lidská osobnost není jedna potištěná stránka, jež můžete zřít a hned se všechno dozvědět. Lidská osobnost je spíše kniha. Pomalu musíte odlupovat stránku od stránky a dostávat se hlouběji a hlouběji do jejího jádra a tajů, nicméně ani to, že knihu přečtete, neznamená, že víte vše. Mnohdy je možné si příběh různými způsoby interpretovat stejně tak, jako snad každá kniha skrývá nezmíněné detaily a tajemství ukrytá ve slovech a příbězích, jenž se jen vzdáleně vážou s tím, který čteme. I přes to však nejsme schopni nikdy znát úplně stoprocentní pravdu, a i taková je lidská osobnost nehledě na to, že se průběhu životapř vlivem přibývajících věku, zkušeností, moudrosti, ale i strastí mění, a tak se dá říct, že je velmi nestálá.

Musím proto přiznat, že celkovou osobnost zobrazit nejde ani v tisících fotografiích, ale přeci jen základní a nejvýraznější rysy ano. A tedy rozdílnost lidských charakterů

a vlastností, které dokáží žít pod jednou skořápkou lidské mysli a osobnosti, se pro tuto práci staly mou, řekla bych, nejstěžejnější inspirací.

Pak také přiznám, že v průběhu práce se více a více stávali inspirací samotní konkrétní jedinci, kteří byli mými modely (takřka by bylo výstižnější použít fotografovanými výzkumnými subjekty). Postupné odhalování vrstev jejich osobnosti bylo téměř odzbrojující.

INSPIRACE V OBORU

Jak jsem již zmínila na začátku, druhů inspirace je mnoho. Pro každého však prvotní inspirace vzniká jinak. Pro někoho může být prvotní inspirace samotná technika či jen nápad, výtvarné médium, výhled z okna, vzpomínka, zážitek či jiný umělec. Ovšem pak je něco, co bych nejspíš nazvala dlouhodobá inspirace, což je ta, která vám nedá ten jeden impuls k tvorbě, ale tak nějak konstantně existuje ve vaší mysli. Někdy tam jen tak čeká, jindy se její vlivy objevují v procesu nebo výsledcích naší práce.

Takovou inspirací pro mě byli někteří umělci, jenž se za svého života zabývali fotografií.

Jedním z takových byl například americký fotograf Irving Penn, který byl známý fotografií módy, zátiší a portrétů. Byla to právě jeho portrétní fotografie, která mě zaujala, přestože k módní fotografii mám takřka stejně blízko jako k portrétní.

Irving Penn byl považován za jednoho z nejlepších fotografů módního časopisu Vogue, magazínu s dlouholetou historií. Byl jedním z prvních umělců, kteří začali k fotografiím mít umělecký přístup a začal rozšiřovat její kreativní potenciál v době, kdy ještě společnost považovala fotografii primárně za formu komunikace. Jedním z nejznámějších Pennových projektů se stala fotografická sbírka "Small Trades", jež skýtala surový pohled na fotografie, které nezobrazovaly ženy a muže, kteří byli zaplacení jakožto modelové, ale skutečné lidi v každodennosti své práce. Vyfotografoval tedy studiové portréty řezníků, dělníků, pošťáků, prادلen, kuchařů a mnoho dalších.¹

¹ *The Irving Penn Foundation*, 2005 [online]. New York. [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)

Obr. č. 1- PENN, Irving, 1950. *Les Garçons Bouchers*
vlastních portrétech v podobě zobrazení osobnosti člověka.

Podíváme-li se na všechny portréty obsažené v této sbírce, můžeme si povšimnout jistého prvku, který je, navzdory tomu, jakým způsobem je pojem *portrét* často vykládán, že se ve snímcích objevují celé postavy a ne jen jejich tváře popřípadě s rameny, což poukazuje na skutečnost, že portrét může mít mnoho podob (nicméně této skutečnosti se budeme věnovat v kapitole *portrétní fotografie*)

Jak jsem již výše zmínila Penn dlouhá léta pracoval jako fotograf pro módní časopis Vogue, který se nevěnoval jen módě, ale i obecnému kulturnímu dění. Jeho nejčastějšími fotografiemi pro tento časopis byly právě portréty a vzhledem k typu jeho obsahu se jednalo o portréty tehdejších známých osobností, které se však rozhodl fotografovat s poněkud nevšedním přístupem. Nejenže své studio upravil tak, aby modely zachycoval v podstatě “v rohu”, ale navzdory tomu, že fotografoval osobnosti, které byly veřejnosti známé, se je rozhodl fotografovat tak, aby na fotografii nic nehrály (jak to žel bohu bývá u většiny portrétů osobností do časopisů, přestože to často má vypadat, že tomu tak není) a byly samy sebou. Konkrétně když se svými modely konzultoval zamýšlenou fotografii, představoval jim svůj projekt jako pokus o to je zachytit v klidu a v přátelském prostředí, kdy mohou všechny stěny a masky spustit dolů a být sami sebou a ukázat se na fotografiích takový, jací opravdu jsou a ne, jak je společnost vidí či jak se do společnosti snaží zapadnout.

Právě tato sbírka se stala mou vedlejší inspirací, jelikož dle mého názoru v profesionálním poli v dnešních dnech bývá takový typ fotografie celkem odstrkován do pozadí. Neboli fotografie, kdy fotograf zachycuje snímky/portréty lidí, kteří nejsou najatí modelové, ale pouze svým vzezřením reprezentují sami sebe.

V dané sbírce Penn patrně se svými modely minimálním způsobem manipuloval, aby portréty co nejvěrněji vypovídaly o charakteristice jejich každodenního zaměstnání a náplně této práce. Což se jako takové odrazí v mých

Mezi osobnosti, které Irving Penn fotografoval, patřily například: Edith Piaf, Gwendolyn Knight a Jacob Lawrence, Salvador Dalí, Balthus, Alberto Giacometti, Henry Moore, Louis Armstrong, Pablo Picasso, Yves Saint Laurent, Sophia Loren, Francis Bacon, Renata Adler, Richard Avedon, Jessye Norman, Robert De Niro, Robin Williams, David Bowie a další.²

Obr. č. 2- PENN, Irving, 1983. *Jessye Norman*

Přesně tato sbírka portrétů se též odráží v mé vlastní práci, kdy jsem s modely pracovala podobným způsobem, především tedy, co se týče uvolněnosti a představení vlastní osobnosti. Ale též, co se týče dynamičnosti fotografií, kdy způsob, kterým je snímek vyfotografován spolu s pomocí světla a kompozice, mnohem více vyniká žádaná emoce.

² *The Irving Penn Foundation*, 2005 [online]. New York. [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)

Obr. č. 1- PENN, Irving, 1950. *Les Garçons Bouchers*. [online]. 12.Dubna 2021. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)

Obr. č. 2- PENN, Irving, 1983. *Jessye Norman*. [online]. 12.Dubna 2021. New York. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)

2 FOTOGRAFIE

“Přání člověka zachytit na obraze prchavé a pomíjivé, je zřejmě staré jako lidstvo samo.”

(Willfried, 2004)

2.1 CO JE FOTOGRAFIE?

“Lze ji označit za techniku, pomocí níž vznikají obrazy za působení světla.”

(Beurer, 2007)

Fotografie se dělí na dva základní typy, a to, digitální fotografie a analogová fotografie.

Dá se říct, že nejmarkantnější rozdíl mezi těmito dvěma technikami je způsob, jakým je obrázek (fotografovaný objekt/prostor) zachycován. V obou případech zaměříme v hledáčku a stiskneme spoušť. Nicméně proces, který nastává poté a následuje dále až do chvíle vyvolání fotografie, je v každé z této technik odlišný.

Při tvorbě analogové fotografie dopadá světlo na materiál, na nějž je citlivý a vytváří tak chemickou reakci. Fotografie jsou pak nenávratně zapsány na fotografický film, který musí být poté vyvolán na fotografický papír. Tato technika, tedy volně navazuje na naprosté počátky fotografie.

Na druhé straně máme fotografii digitální, při které se barvy a světlo nezapisují na film, ale fotografie se ukládají elektronicky. Konečným výsledkem v tomto případě může být, kromě elektronické podoby, fotografie vytisknutá. Tedy konečný akt pro získání vyfotografovaných obrázků je víceméně stejný: (Beurer, 2007).

Jedním z největších rozdílů mezi analogovou fotografií a digitální je dále například ovladatelnost fotoaparátů, respektive především dnešních profesionálních fotoaparátů. S digitálním fotoaparátem můžeme mnohem lépe ovládat světlo a nemusíme se jen spoléhat na přírodní podmínky (fotíme-li venku i analogovou fotografií, je možné ovládat co se světla týče, ale ne v samotném fotografickém přístroji). A například i skutečnost, že je možné si fotografie v digitálním přístroji rovnou prohlédnout či je například vymazat, a tak je možné SD kartu, na kterou se fotografie zapisují, používat takřka donekonečna.

2.2 HISTORIE FOTOGRAFIE

Dá se říct, že naprosté počátky fotografie můžeme zařadit již do starověku. Nejstarší poznatek, který se týká alespoň částečně pojmu fotografie, můžeme patrně datovat už do starověkého Řecka, kdy již Aristoteles měl ponětí o principu camery obscury, tedy přesněji měl povědomí o tom, že světelné paprsky dopadající zvenčí malým otvorem do naprosto zatemněné místnosti zřetelně zobrazují na protější stěně této místnosti zcela všechno, co se venku nachází.

V průběhu sedmnáctého století se pak podařilo vytvořit, vcelku malý model (například v porovnání s Da Vinciho prototypem camery obscury), který ovšem stále fungoval na principu toho, že promítaný obraz byl překreslován a ne přístrojem zachycen. Poté se další vynálezy z původní camery obscury podobaly svou funkcí spíše dnešním projektorům než fotoaparátům.

První funkční fotografická metoda, která nejen dokázala zobrazit, ale též zachytit obraz, byla objevena na konci třicátých let devatenáctého století. Ještě se, sice, nejednalo o fotografický přístroj, příliš podobný tomu dnešnímu. Dá se ale říci, že jeden z největších rozdílů byla doba snímání, jelikož u prvního tohoto zařízení to bylo šedesát minut. Zkoumáním se pak další vynálezci pokoušeli zajistit rychlejší snímání a brzy se dostali na pouhých několik vteřin.

Až teprve ke konci osmdesátých let devatenáctého století byl vyvinut tzv. svitkový film podobný tomu, který známe z analogových fotoaparátů i dnes, jenž umožňoval vyfotit několik snímků za sebou.

O první barevné fotografii můžeme mluvit již v šedesátých letech devatenáctého století, ale nedá se tak docela říct, že byla v průběhu tohoto desetiletí skutečně vynalezena. Proces výroby byl složitý a nákladný, nicméně je pravdou, že mluvili bychom o první barevné fotografii (míněno, že v ní existuje více odstínů barev, které se odráží odfotografované skutečnosti), můžeme ji přiřadit do roku 1861. Až do konce devatenáctého století existovalo ještě několik technik barevné fotografie, její tvorba, ale byla stále podstatně složitější než fotografie černobílé (či "hnědobílé") a zdaleka si nemůžeme představit, že barvy úplně odpovídali skutečnosti. První věrně barevné fotografie byly vynalezeny (tedy spíše technika jejich tvorby) až na počátku dvacátého století.

V osmdesátých letech dvacátého století byl teprve vynalezen a vyroben první digitální fotoaparát, model nejpodobnější našemu klasickému fotoaparátu, který si vybavíme

dnes při zmínce tohoto slova (analogová fotografie se tak stala raritní, ne však kompletně vymizelou technikou). (Willfried, 2004)

2.3 DRUHY FOTOGRAFIE

V úvodu této kapitoly jsem uvedla, že se fotografie dělí na dva základní druhy. Kromě zmíněné digitální a analogové fotografie dělíme fotografii tzv. podle žánrů, které nerozdělujeme podle typu fotografického aparátu, ale podle toho, co a jakým způsobem fotografujeme.

1. **Portrét:** Obrazu tváře nebo celé osoby říkáme portrét.
2. **Sportovní fotografie:** Fotografie sportovních utkání (většinou bývají převážně v pohybu, aby fotografie zdůraznila dynamičnost sportu).
3. **Vědecká fotografie:** Jedná se především o zaznamenávání různých druhů flóry a fauny či jiných úkazů do učebnic. Dále jakékoliv fotografie používané v medicíně (mezi něž řadíme i například rentgenové snímky).
4. **Panoramatická fotografie:** Fotografie přírody, především jejich rozlehlých prostor (většinou nezobrazuje detaily).
5. **Fotografie architektury:** Jak název napovídá, jedná se o fotografii architektonických objektů (je do ní započítáván jak exteriér, tak interiér).
6. **Experimentální fotografie:** Vzniká především experimentem a originálními technikami s již vzniklou fotografií nebo při procesu fotografování.
7. **Dokumentární fotografie:** Jedná se o takřka neumělou, nestylizovanou fotografii, kde fotíme nějaký proces, život na nějakém místě. Je téměř pravidlem, že se na fotografiích objevují lidé (při práci, při odpočinku, při cestování atd.).
8. **Inscenovaná fotografie:** Také lze nazvat aranžovaná fotografie. Jedná se o fotografii snad nejbližší malovanému obrazu. Ne, že by obraz vypadal namalovaný, nýbrž výjevy na fotografii jsou do detailu pečlivě naaranžované, aby byly vizuálně lahodící, podobně jako při tvorbě obrazů technikou malby, kresby apod.
9. **Zátiší:** Taktéž se jedná o druh aranžované fotografie, ovšem hlavním objektem bývá neživý předmět, povětšinou umístěný v centru fotografie.
10. **Foto projekt:** Spíše než o techniku tvorby nebo námětu jde o spojení souboru fotografií, které jsou vytvořeny na jedno téma a myšlenka je často pochopitelná až po zhlédnutí celého souboru.

(Beurer, 2007)

2.4 PORTRÉT

Jedná se o obraz tváře nebo celé osoby (tento detail bývá mnohým lidem, kteří se nezabývají fotografií, neznámý). Portrét z hlediska fotografie je fotografický snímek zobrazující lidskou tvář nebo člověka celého. (Beurer, 2007)

“Technika portrétní fotografie se liší od běžné fotografické techniky. Fotografování portrétů předpokládá už určitou zručnost v zacházení s fotografickým přístrojem a se světlem. Většina amatérů považuje za dokonalé portréty snímky s vyžehlenými obličejí, se zaretušovanými vráskami a drobnými vadami pleti. Úkolem amatérského portrétu není však idealizování, ale právě naopak charakterizování osobností.” (Ornano, 1946, str. 5)

3 PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

Kliment (2001, str. 14), ve své publikaci uvádí, že člověk se s osobností nerodí, nýbrž postupně vyrůstá na vrozených základech a během života se stále formuje. Osobnost člověka nejde jen tak na první pohled určit, je třeba ji *poznat*, čehož můžeme docílit několika postupy. Tyto postupy se řadí mezi psychologické, v nějaké základní formě je nicméně lze využít a zhodnotit jakožto amatér. Ne všechny postupy však mohou amatérovi přinést validní a pravdivé výsledky. Dva takové postupy jsou pozorování a rozhovor. Při pozorování se zaměřujeme pouze pohledem na sledování jedince v přirozeném prostředí, jakým způsobem reaguje na vjemy a podněty. Při rozhovoru přímým kontaktem můžeme analyzovat osobnost na základě položených otázek, které nám ji odhalují.

3.1 STRUKTURA OSOBNOSTI

Stavebními kameny struktury osobnosti mohou být jednotlivé psychické vlastnosti, vrstvy či složky osobnosti tvořící podklad daným psychickým vlastnostem. Mezi to řazujeme i temperament, o němž někteří tvrdí, že je vrozený a jiní, že je naučený. (Kliment, 2001)

3.2 EMOCE

Balcar (1991, str. 122) vymezuje emoce jako “hédonické prožitky, které působí jako orientační a dynamické spojky mezi podněty a motivačními stavy: jsou vzbuzovány určitými, pro jedince významnými, událostmi v jeho okolí nebo v jeho těle, samy vzbuzují motivovanou činnost a řídí její průběh, také bývají často jejich cílem a výsledkem.”

Tedy víme, že emoce jsou součástí osobnosti člověka a mnohdy jejich vyjádření, množství nebo jejich vyvolání je úzce spjato s temperamentem a ostatními aspekty osobnosti člověka.

Kliment (2001, str. 55) ve své publikaci uvádí, že důvod a způsob vyjádření emocí a vlastně i samotná jejich jednotlivá existence, může být ovlivňována duševní chorobou (například endogenní deprese je smutek, který nemá svou příčinu, vzniká nezávisle na osobnosti, temperamentu a jakémkoliv vnitřním či vnějším podnětu).

Emoce mohou být ovlivňovány a vyvolávány jak vnějšími, tak vnitřními podněty a taktéž jejich proměnlivostí. (Můžeme si vzít příklad třeba z menstruačního cyklu, při němž

ženské tělo prochází procesy, které mohou ovlivňovat psychickou odolnost vůči vjemům, jenž ovlivňují emoce a chování). Stejně tak může citlivost na vjemy vyvolávající různé emoce mít například únava.

3.3 VÝRAZ EMOCÍ

Když Darwin ve své publikaci *Výraz emocí u člověka a u zvířat* píše o silných emocích, v souvislosti s nimi mluví nejen o změně výrazu tváře, ale také o dalších tělesných funkcích, které lidské tělo spustí ve chvíli, kdy prožívá silnou emoci. Mezi takové silné emoce se řadí třeba pocit utrpení jak tělesné, tak duševní (v té duševní části pak například smutek).

Vezmeme-li si za příklad smutek, často si ho pojíme s pláčem (jedna z tělesných funkcí, která se spustí při prožívání emoce). To je jedna z věcí opravdu těžko ovlivnitelná, nicméně tento aspekt záleží na osobnosti a temperamentu jedince.

Dále mezi ovlivnitelné projevy takovéto silné emoce patří zatínání čelisti, výkřiky či steny, svíjení celého těla a zatínání nebo skřípění zubů.

Po nich často nastávají ty tělesné reakce, které téměř nelze ovlivnit, jako je hojné pocení, zsinalost, chvění, vyčerpanost nebo dokonce mdloby.

Časté prožívání negativních emocí může velmi změnit osobnost člověka, a především jeho chování vůči různým jevům, objektům a situacím.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části práce se zaměřím na vymezení cílů, představení procesu teoretické a praktické tvorby a souvislosti mezi částí teoretickou a praktickou.

Cíle

Každá práce, a vlastně snad každý projekt či sprostá činnost, by měla mít alespoň jeden cíl. Nicméně mých cílů je, dá se říci, několik. Stanovené cíle můžeme rozdělit na dvě stěžejní skupiny, a to hlavní cíl a vedlejší či doplňující cíle.

HLAVNÍ CÍL

Mým hlavním cílem je ve dvanácti odlišných snímcích zachytit charakter a osobnost tří jedinců prostřednictvím portrétní fotografie a práce s ní (nejen aranžmá, kompozice a osvětlení fotografie, ale též post proces neboli úprava fotografií).

VEDLEJŠÍ CÍLE

Mezi vedlejší cíle patří přiučit se o fotografii a psychologii něco nového a smysluplně se o tyto poznatky podělit v této závěrečné práci. Druhým cílem bude jakási snaha o jedinečnost či nekonvenční způsob pořízení fotografie. Třetí cíl si stanovím jako příjemné prostředí pro fotografované modely, jelikož nebývá nic méně přirozeného (v rámci fotografie, samozřejmě) než nepříjemně se cítící model. A mým čtvrtým a posledním cílem se stane kvalitní provedení zvoleného tématu.

JAKÝM ZPŮSOBEM PLÁNUJI DOSÁHNOUT NASTAVENÝCH CÍLŮ

Jednou z nejdůležitějších částí fotografie portrétu je poznat portrétovaného člověka dostatečně na to, aby se vám tzv. otevřel. Aby vám důvěřoval a vy jemu, aby byl ochoten a schopen jednat/pózovat dle vašich pokynů a aby jeho póza, výraz a držení těla nepůsobilo příliš strnule a nepříjemně.

Proto začnu tím, že se se svými modely (samozřejmě s každým zvlášť) posadím a popovídám si s nimi, aby mi lépe věřili, aby pochopili koncept a myšlenku mé práce a fotografií jich samých, které s jejich svolením plánuji pořizovat. Ujistím se, že se cítí příjemně a v pořádku s tím, jakým způsobem budu fotit a jakým způsobem se oni před objektivem budou muset chovat.

Důležitou součástí našeho rozhovoru, a vlastně se dá i říci, tou nejstěžejnější, bude probírat s nimi jejich osobnost, charakter, jejich typické rysy, něco, co si myslí, že je hodně vystihuje, což smíchám s vlastním utvořeným názorem (který si mohu dovolit díky tomu, že všichni modelové jsou lidé, které znám). Společně pak vybereme jejich nejcharakteričtější rysy a emoce, které prožívají, z nichž utvoříme koncepty na jednotlivé fotografie. Takto docílím skvělé autenticity a pravdivosti jednotlivých snímků.

Samozřejmě nejsem profesionální fotograf, a tedy nevcházím do tohoto projektu s kompletní znalostí všech technik, historie a osobností fotografie, ovšem všechny informace plánuji pořídit z kvalitních zdrojů. Budu se snažit si se samotným procesem co nejvíce “vyhrát”, aby byl výsledek zajímavý a originální. Plánuji do celého projektu vložit srdce i duši, aby vše vyšlo v nejlepší možné podobě.

5 KONCEPCE

KONCEPCE FOTOGRAFICKÉHO SOUBORU

Fotografický soubor, z něž se sestává praktická část této práce, se skládá z dvanácti portrétních fotografií. Všechny fotografie hromadně nezobrazují jednoho člověka, nýbrž celkem tři, z nichž každému z nich náleží čtyři fotografie.

Soubor by měl působit uceleně, ale zároveň od jeho celistvosti může rozptylovat rozličnost stylů, úhlů, perspektivy a dynamičnosti fotografií. Což jsou však aspekty, které jim dodávají autenticitu.

Nicméně podíváme-li se na tvorbu například Irvinga Penna, jež jsem zmínila v části práce, v nichž se rozepisují o inspiraci, tak zjistíme, že ani jeho portréty v souborech portrétů nejsou tak docela ucelené.³

Stejně tak podíváme-li se na tvorbu dalších umělců, jako například legendární americký fotograf Richard Avedon, jeden z nejvýznamnějších fotografů dvacátého století.⁴

Nicméně když nahlédneme do souborů českých autorů dnešní doby, nalezneme v jejich souborech zdánlivou nesourodost, která je však záměrem. Mezi takové umělce můžeme počítat například Emila Bratršovského (Bratršovský, 2008)

Dá se říct, že by portrét téměř mohl přijít o vlastní autenticitu, kdyby až přespříliš pasoval ke všem ostatním.

KONCEPCE FOTOGRAFIÍ

Mít předem promyšlenou koncepci fotografie bývá velice důležitou až takřka stěžejní součástí, o to více jedná-li se o portrét. Je sice pravda, že na rozdíl od zátiší fotograf většinou nemanipuluje fyzicky se svým modelem, stále je nicméně důležité mít nějakou představu.

Já jsem začala tím, že jsem si napsala, co plánuji a co od výsledných fotografií očekávám.

S každým modelem jsem se zvlášť posadila a probrala s nimi jejich osobnost, charakter a jaké duševní stavy a výrazy je nejvíce vystihují.

³ *The Irving Penn Foundation*, 2005 [online]. New York. [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)

⁴ *The Richard Avedon Foundation*, [online]. (na webu chybí citační informace) [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Richard Avedon Foundation](#)

Proto si můžete všimnout, že každý ze čtyř snímků náležící jedné osobě se od sebe značně liší, a to přesně proto, že se snaží vyjádřit různá jeho já. Pokouší se dohromady vytvořit věrohodnou představu o jejich osobnosti.

Ovšem nejde jen o výraz a emoci, kterou se pokouší jedinec vyjádřit. Pracovala jsem s fotografií jako celkem, a tak je každý z portrétu fotografovaný s pečlivě vybranou kompozicí, osvětlením, úhlem, pod kterým se fotí a mnoho dalšího, aby vše perfektně podporovalo náladu fotografie a nebyl to jen “hezký portrét s ošklivým výrazem”. To bych řekla, že by bylo až příliš všední.

Nebylo převážně možné- i vzhledem k současné pandemické situaci a nutně omezeným kontaktům, včetně cestování - každého zachytit přímo ve chvíli, kdy se dané emoce či duševní stav naplno projeví. Proto se pro mě všechny zúčastněné osobnosti pokusili své emoce a výrazy pokud možno „na povel“ přehrát a vžít se do svých běžných emocí pro účely fotografování. Nejednalo se však o nějaké nepřírozené představení či herecký výkon, který by představoval někoho jiného a nepůsobil věrohodně. Zkrátka fotografované osobnosti představovali sami sebe a to, jak se cítí.

Díky přítomnosti tří různých osobností můžeme zaznamenat, jak se každá liší při projevu sebe sama. Z portrétu sálá vlastní osobnost a rozličnost daných modelů. Největším rozdílem se zdají být emoce a duševní stavy, kterými se daná osoba charakterizuje.

Snažila jsem se zachytit především opravdovou vnitřní stránku člověka. Ne to, co dává světu, ne to, co nechává všechny lidi kolem sebe vidět, ale i to, co skrývá. Každá fotografie má být symbolem a ne jen dokonale přesnou zachycenou situací. Každý snímek má zobrazovat vnitřní strukturu člověka.

Tak se stávají fotografie mnohem autentičtější vzhledem k tomu, že ať vyfotíme kohokoliv, nikdy nevyfotíme tytéž fotky, jako když podporujeme každý fotografický subjekt ve vyjádření sebe sama a bez zábran.

I z toho důvodu pro mne bylo velmi důležité své fotografické modely znát a ne jen tak, jak znáte člověka po tom, co si s ním popovídáte u kávy, ale tak, jak ho znáte, když s ním pár věcí v životě zažijete.

Jelikož v portrétu je jedna z nejdůležitějších věcí ta, aby se s vámi model cítil dobře a příjemně. Aby neměl strach se projevit a nejen to, aby neměl strach vytyčit své hranice, projevit svá přání a představit nám svou vnitřní pravdu.

6 PROCES TVORBY PORTRÉTŮ

V této části podrobně vysvětlím jak odborný, tak vlastní postup pořizování portrétu. Vlastní způsob popíšu s ohledem na to, jak jsem přesně pracovala v případě této práce.

6.1 TECHNICKÝ PROCES FOTOGRAFOVÁNÍ PORTRÉTŮ

Přemýšlíme-li pouze o technické části tvoření portrétu (nezapočítáváme-li do ní jakékoliv psychologické či filozofické aspekty) a věnujeme se technice v pravém slova smyslu, tak víme, že už od počátku fotografie je důležité zvolit správné světlo a pozadí.

Já jsem bohužel neměla přístup do žádného fotografického ateliéru, navíc mě více lákala fotografie v “přírozeném prostředí”, a tak (přesto, že bych nemusela, ale zdálo se mi, že to bude lépe vyjadřovat koncept hotových fotografií) jsem se musela spoléhat na přírodní podmínky světla. Což jistě z daleka neznamena, že jsem je nemohla ani trochu ovládat.

Nejprve jsem zvolila místo, které bude tvořit fotografovanému modelu pozadí, a poté jsem si začala hrát se světlem. Světlo tedy při fotografii můžete ovládat hned několika způsoby. Obrátíme-li se jen na fotografický přístroj samotný, existuje na něm několik různých funkcí, které nám pomáhají ovládat světlo.

Tou nejzákladnější je ISO, které nám umožňuje ovládat úroveň citlivosti snímače fotoaparátu na světlo. To je jednou z největších výhod digitálního fotografického přístroje (u analogových fotoaparátů závisela výška ISO na filmu). Tedy čím vyšší ISO, tím je fotografie světlejší, čím je ISO menší, tím je tmavší (ovšem závisí též na osvětlenosti prostoru, ve kterém fotíme). Nicméně přesto, že se manipulace s ISO zdá mít nekončící výhody, přeci jen se zde nachází nevýhoda. Čím vyšší ISO, tím více digitálního šumu bude snímek obsahovat, a tak se sníží jeho kvalita. Je proto lepší si zajistit osvětlení fotografovaného ještě jinak. Další funkcí, kterou se dá měnit osvětlenost, je clona, jejíž hlavní úkol je však regulace hloubky ostrosti, při čemž ale manipulace s ní dokáže zesvětlit či ztmavit fotografovaný snímek. (Sylvan, 2011)

Takovým třetím faktorem je možnost použití blesku, který především dokáže odstranit hluboké stíny v lidské tváři. Nicméně práce s bleskem je poněkud ošemetná záležitost vzhledem k tomu, že použijeme-li blesk na plný výkon za denního světla, může se stát, že portrét nám vyjde plochý bez rysů ve tváři a podobně.

Já osobně blesk příliš nepoužívám, jelikož s ním nemám příliš dobré zkušenosti, ale vím, že je možné vytvářet nádherné snímky za použití blesku.

Vždy si fotograf nejprve musí zvolit místo, na kterém bude fotit, poté pracovat s přirozeným nebo umělým světlem a pak teprve se obrátit na možnosti ovládání světla ve fotografickém přístroji.

Já osobně jsem například strávila při fotografování modelů v místnosti mnoho času na tom, že jsem zkoušela do různých úhlů otevírat okna (ve dvou místnostech jsou úplně zatemněná, nejsou-li otevřená, proto to pro mě bylo tak důležité), zapínala jsem a vypínala různé druhy světla, dokud jsem nenalezla perfektní kombinaci. Poté jsem tedy navázala nastavením fotoaparátu.

Vždy, když pracuji s lidskými modely (ať jsou to známý či téměř cizí lidé), tak vždy po nastavení nechávám nějaký čas sobě na „rozfotografování“ a modelu na to, aby si zvykl a cítil se pokud možno co nejpříjemněji. Tento proces většinou trvá alespoň patnáct až třicet minut. Což se sice zdá poměrně hodně, ale pro mě je to osvědčený způsob, jak z fotografování vyždímat ty nejlepší a nejautentičtější snímky.

Vzhledem k tomu, že jsem se ve svých fotografiích snažila pravdivě zachytit osobnost člověka, stala se z toho velmi úzká spolupráce mezi mnou a modelem. Někdy jsem ho nechala, ať se hýbe a nastavuje, jak mu přijde vhodné, jindy jsem trochu upravovala jeho pózy či tvář, aby byla správně osvětlená či aby například nevypadala, že je jakýmkoliv nevyžádaným způsobem deformovaná. Jindy jsem zase říkala “zkus tohle” nebo “zkus to spíš takhle”.

Za dobu, kterou se fotografii věnuji, jsem zjistila, že je velmi dobré nebýt mlčenlivý fotograf, ale podporovat slovně činnost modela a chválit ho. Rozhodně není dobré fotografovanou osobu až příliš zkoumavým pohledem sledovat, jelikož i když jste si před tím získali její důvěru, tímto aktem se model může znovu uzavřít do sebe a nepodávat tak skvělý výkon.

Abychom dosáhli co nejzajímavějších snímků, tak jsme se všemi třemi modely měnili místo, osvětlení, pozadí i dynamiku fotografií, abychom dosáhli co nejlepší verze tohoto projektu. Na konci svému modelu ukážu některé z fotografií, abych si byla jistá, že s nimi nemá problém.

Ráda bych dodala, že se ráda ujistím, že se jim portréty líbí, ovšem nefotografujete-li člověku krásný portrét na zakázku, ale snažíte-li se zachytit portrét s uměleckou myšlenkou, není tak vypovídá docela možné se chovat podle toho, jestli se portrétované osobě fotografie líbí nebo ne, vzhledem ke tvrzení, které Ornano (1948, str. 6) zmínil ve své publikaci a se kterým plně díky vlastní zkušenosti souhlasím.

Tedy tvrdí, že se může stát, že se fotografované osobě portrét líbit nebude i přes to, že nám se zdá dokonalý, a to neznamená, že dokonalým není. Jelikož jako fotograf hledám krásu v celku či kombinaci celků, hledám krásu v umělecké stránce pořízené fotografie. Zatímco fotografovaný subjekt se snaží na portrétu najít krásu ve vlastní vyfotografované tváři.

6.2 FILOZOFICKÝ A PSYCHOLOGICKÝ PROCES FOTOGRAFOVÁNÍ PORTRÉTŮ

Jak ve své publikaci uvádí (Beurer 2007), druhů portrétů je mnoho, a proto je vždy důležité si pro začátek určit, o co nám vlastně v portrétu jde.

Když máme představu toho, jak si přejeme, aby naše portréty vypadaly a rozebrali jsme si koncept, myšlenku a představu, můžeme se vrhnout na vybírání modelů.

Samozřejmě můj výběr modelů byl ovlivněn i aspekty státních restrikcí. Nicméně jsem plánovala fotit lidi, které znám, jelikož se jedná o velice choulostivé téma fotografie a nejsem si jistá, zda by se modelové dokázali takto otevřít, kdyby fotili s neznámým člověkem.

I přes to, že jsem své modely znala, jsem se s nimi ráda sešla a dopodrobna vysvětlila, jak si představuji svůj projekt a jestli by se chtěli stát jeho součástí. Popsala jsem jim, jak naše spolupráce bude vypadat a co od nich budu potřebovat.

Jakmile každý z nich (s každým jsem se připravovala úplně zvlášť) souhlasil, podrobně jsme probrali hloubku jeho charakteru a osobnosti. Zapsali jsme nejviditelnější rysy a vzorce chování, které se u nich vyskytují a toto jsme zformovali do jakýchsi emocí či emočních situací, které bude možné na fotografii zobrazit.

Když jsme fotili emotivnější fotky, ujišťovala jsem se poté, jestli se model cítí v pořádku, jestli to pro něj není nepříjemné nebo traumatické a kupodivu jsem se dočkala pozitivní odezvy, kdy mi jedna z modelek sdělila, že to vlastně bylo celkem příjemné, protože si najednou připadala, že se jí touto formou dokonce trochu ulevilo.

Po celou dobu jsem se svými modely komunikovala, abych jim dávala najevo, co si přeji. Místy jsem je maličko nastavovala, ale pouze tak, aby stále působili přirozeně. A myslím, že především díky spojení, které jsme mezi sebou s každým modelem vytvořili, dokázalo vzniknout mnoho zajímavých snímků, které pramenily z toho, že fotografovaní dokázali upustit uzdu sebe sama a vrhnout se do mnoha neznámých a lákavých končin, kam by, dle jejich slov, patrně sami nezavítali.

Všechny fotografie jsem v post procesu překlopila do černobílé barevné palety, aby zobrazovaly jakousi zdánlivou neutralnost, emoce a osobnost z fotografií vyzařovala především výrazem a způsobem zachycení fotografie.

(Ornano, 1948) zmiňuje ve své publikaci, že fotograf musí být také psychologem a s tím do jisté míry souhlasím. Ovšem není vyloučeno, že musí oplývat jistou empatií.

6.3 POST PROCES: ÚPRAVA FOTOGRAFIÍ

V dnešní době k fotografii neodmyslitelně patří i jejich úprava, kterou již neprovádíme ve fotoaparátu, nýbrž v nějakém programu pro úpravu fotografií. Za poslední roky se dokonce vyvinuly druhy umění založené na tom, že umělec sice vychází z vyfocené fotografie, ale při post procesu z ní vytvoří úplně jiné umělecké dílo díky technickým možnostem všech takovýchto programů.

Fotografové často upravují fotografie ve Photoshopu, kde je možné postavy vyretušovat, zvětšit či zmenšit na jiných místech, přidat či ubrat kdekoliv barvu a tak dále. V reklamní fotografii se velmi často využívá aspekt retuše, kdy fotograf vyhlazuje pokožku osoby a odstraňuje veškeré nedokonalosti.

Mně se, nicméně, k mému projektu ani zdaleka nehodilo využívat tak extrémních úprav. Chtěla jsem, aby portréty byly autentické, aby vyjadřovaly osobnost člověka a jejich vzhled zůstal neporušený umělými úpravami. Zvolila jsem proto program Adobe Lightroom, který se běžně využívá na úpravu fotografií, jen nemá tak rozšířené možnosti jako Photoshop. Nicméně pro mne se za poslední roky stal tento program pravou rukou při fotografování.

Jak jsem již zmínila, nechtěla jsem, aby osoby působily příliš vyumělkovaně, a tak jsem použila jen několik základních funkcí, kterými jsem fotografie ořízla, či pootočila, zesvětlila, či ztmavila a nakonec odebrala veškerou saturaci, z čehož vznikly černobílé fotografie.

Samozřejmě se černobíle dá fotit již ve fotografickém přístroji. Nicméně mně mnoho profesionálů vždy vedlo k tomu, abych to nedělala, jelikož si zmenšují seznam možností, které se nadále dají s fotografií udělat v post procesu. Jelikož do černobílé můžete fotografii převrátit vždy ve většině programů na úpravu fotografií.

7 VÝSLEDNÉ DÍLO

V této části se pokusím nastínit samotné modely, aby si je člověk dokázal přiřadit kemocím, které vyjadřují na fotografiích. Dále představím fotografie a u každé z nich se zmíním o tom, co má vyjadřovat, s čím je spojena a doplním k ní některé detaily.

7.1 MATĚJ

Matěj je devatenáctiletý student posledního ročníku umělecké střední školy. Poslední rok mu dal výrazně zabrat a sám říká, že se během několika uplynulých měsíců hodně změnil, hodně věcí si uvědomil, ale taky se mu hodně věcí v životě zhoršilo. Matěj je patrně cholerické povahy, která se však mísí s výraznou flegmaticností. Rád se směje a má hodně hravou osobnost, přesto o sobě tvrdí, že má tak nějak dvě stránky sebe sama. Tu, která miluje hraní her, ráda se směje, tráví čas s kamarády a velmi ráda zůstává v duši šťastným dítětem a pak tu druhou, tu temnější, která vychází na povrch, když se mu něco nelíbí. Ta, kterése občas utápí v jakémsi pocitu uvěznění a tedy ta, která na jeho povrch vyplouvá často vztekem nebo pochmurnou otupělostí.

7.2 KRISTÍNA

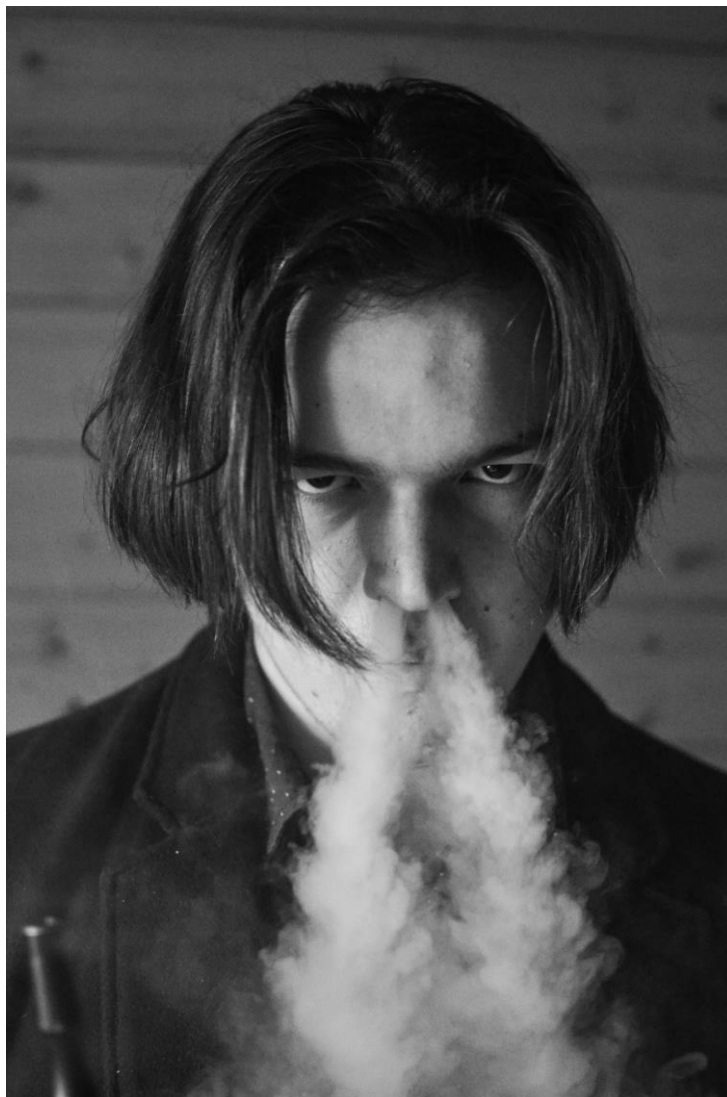
Kristína je dvaadvacetiletá studentka univerzity, kde studuje fashion design. Ráda o sobě hovoří jako o všudypřítomně veselém člověku, který se málokdy mračí a veškeré chmury velmi rychle přechází. Ráda se směje a ráda lidem dává radost, často ji neuvidíte se na někoho mračit, i když svět zrovna třeba není růžový. Stejně jako Matěj je hodně hravá, ale oproti němu je poněkud bláznivější, nebojí se být divná a zvláštní a vlastně je taková jiná, jak moc ráda říká, že díky tomu pak dokáže poznat opravdové přátele a hlavně, se tak prý nejlépe tvoří jakékoliv umění, když dokážete vykročit z norem stanovených společností, když dokážete dát krásu něčemu divnému a neobvyklému. Občas si prý ale uvědomí, jak zdánlivě nezapadá do většiny okruhů svých známých. Údajně by si dovolila říct, že má takové dvě stránky sebe sama. Tu jednu, která se ráda baví s lidmi tak, aby zapadla tak, aby patřila mezi ně. Ta, která v podstatě existuje pro ostatní lidi. A pak tu, kterou je ona sama a kterou jen tak každý nezná. Ta, se kterou se nebojí říkat šílená slova a dělat šílené věci, ale zároveň ta, která se člověku nejvíc otevře. Říká, že když se podívá do zrcadla, nikdy nevidí tuhle druhou stránku, kterou je opravdu ona sama, ale tu první, kterou dává lidem.

Krásné ale je, že jí to nevadí, protože říká, že tak to mívají všichni lidé a i ta osobnost, kterou se necítí být, k ní neodmyslitelně patří.

7.3 BARBORA

Barbora je šestnáctiletá studentka umělecké střední školy. Tvrdí o sobě, že je klasický červnový blíženeček, tedy svých stránek má mnoho a často se prý mění jako počasí. Někdy bývá dost uzavřená a ráda si vystačí sama. Když už je ale donucena jít do společnosti, téměř bez vlastního rozhodnutí vpluje do role ležérního konverzátora a působí velice sympaticky. Skrývá i však své stinné stránky, které však často udržuje uvnitř sebe sama, velmi často proto nevíte, co se jí honí hlavou. Na rozdíl od Kristíny a Matěje se často potýká s nedostatečnou sebeláskou. Ta se často na povrch příliš nedostává, znáte-li ji však dostatečně, víte, jak často bývá kritická k vlastní osobě. Velmi často žije jen ve vlastní mysli. Moc ráda se směje a vtipkuje.

7.5 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - MATĚJ

Na této fotografii je vyjádřena Matějovo bojovná stránka, která často dokáže velmi rychle vyvolat jeho naštvání. Velmi věrně představuje, jak vypadá tato temnější stránka Matějovi osobnosti, jelikož Matěj není typ, který se hádá křikem, ale obalí ho jakási temná strašidelná atmosféra naštvání, které se jen tak nedokáže zbavit. Je to nedílnou součástí jeho osobnosti a lidé mu často říkají, že na první pohled mnohdy působí naštvaný, jelikož jeho mysl často v tomto stavu zůstává a tak i jeho výraz přidává výslednému vzhledu.

Tato fotografie zachycuje Matěje v upřímném úsměvu, který ho často provází, a to nejvíce mezi přáteli, s kterými rád tráví čas. Jeho výraz nastiňuje optimistickou stránku jeho osobnosti, která se ráda raduje z těch nejobyčejnějších maličkostí.

Na této fotografii se ukazuje ta část Matěje, která za poslední měsíce (především vinou pandemie) značně klesla na duchu. Jeho výraz v podstatě nejvíce vypovídá o tom, jak se poslední dobou nejčastěji cítí. Otrávený, jako v kleci a s pravidly, která ho příliš svazují. Symbolizuje zlovyky, jejichž provádění si Matěj během posledních měsíců svého života osvojil a celkovou netečnost a otrávenost z toho, co se v jeho životě děje. Byl zvyklý sdílet své radosti s přáteli a to mu hned z několika zdrojů bylo odepřeno, a tak se ve fotografii snažím zobrazit jakousi otrávenost a rezignovanost, která v poslední době Matěje tolik vystihuje. Kouř ve tváři zobrazuje, jak moc jeho špatné vlastnosti a nepříjemné pocity a zážitky aktuálně pohlcují jeho život.

Skutečnost, že se mi podařila zachytit tato fotografie, mě upřímně velice potěšila, jelikož zobrazuje tak čistou a skutečnou emoci, která bývá pro Matěje tak typická na místě, kde byla fotografie pořízena a s kým. Fotografie byla pořízena v areálu skautských kluboven, kde Matěj s radostí a plný entuziasmu vychovává malé skauty a skautky a zároveň s jeho psem Darkem. Matěj je velkým milovníkem psů a jeho milovaný pes ho nikdy nenechá smutnit. Tato fotografie byla pořízena jako momentka, když si Matěj s Darkem hrál a tak téže zobrazuje Matějovu přirozenou hravost.

7.6 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - KRISTÍNA

Spousta lidí o Kiki říká, že je uvnitř stejně krásná jako na povrchu. A dá se říct, že tato fotografie kromě jiného toto tvrzení velmi vyjadřuje. Kiki je velmi pozitivní, optimistický člověk, vždy vzhlížející ke světlu a oplývající přirozenou neviností. A to přesně tato fotografie zachycuje.

Tato fotografie vyjadřuje Kristíninu rozdělenou osobnost. Ne však, že by se od sebe tyto její dvě tváře nějak lišily. Na první pohled jsou stejné, naopak v jejich hloubce se patrně liší. Zatímco svou druhou stránku, kterou vidá, když pohlédne do zrcadla, ukazuje lidem celou a podle potřeby ji formuje do takové míry, aby s ní dokázala s každým interagovat dle potřeb osoby a situace, své stoprocentně opravdové já si nechává pro sebe a jen několika málo lidem je ochotna ukázat alespoň jeho část. Tato fotografie zobrazuje přesně tento faktor Kristínininy osobnosti a fakt toho, že jí to nepřipadá nikterak neobvyklé, nýbrž přirozené.

Tato fotografie, mám-li být upřímná, mi vždy vykouzlí úsměv na tváři, když ji vidím. Zobrazuje surovou radost z obyčejných, všedních a těch snad nejmenších věcí, která je pro Kiki tak typická. S ní dále zobrazuje její vždy přítomný optimismus a skromnost. Fotografie zobrazuje fakt, že jakožto věčný optimista hledí Kiki vždy vzhůru a nikdy se nad nikoho nepovyšuje. Vždy raději bude hledět výš než na někoho shlížet dolů. Fotografie zobrazuje radost ze života i ve zdánlivě těžkých chvílích a upřímnou zvědavost, se kterou hledí na svět.

Dá se říci, že tato fotografie je snad nejkontroverznější ze všech, co jsem nejen u Kristíny, ale v celé téhle práci zachytila. A ač může působit přehnaně, divadelně nebo šíleně, velmi dobře tuto mladou ženu vystihuje. Dává najevo její akčnost a zápal pro zvláštnost, nekonvenčnost a divnost. Lásku k šílenství a nedostatek strachu z nekonečného lidského souzení vůči vlastní osobě, které je naší společnosti tak vlastní. Vyjadřuje její hravou a šílenou stránku, kterou na sobě miluje a schopnost riskovat, dělat šílené věci a jít za hranice zdánlivé normálnosti. Je to fotografie s dynamikou, která je Kristíně vlastní a ukazuje, jak se Kiki nebojí být v životě takzvaně “ošklivá” či “strašidelná”. Dle mého názoru dokonale vystihuje část, kterou na této mladé ženě ne každý dokáže jen tak objevit či jí porozumět.

7.7 VÝSLEDNÉ FOTOGRAFIE - BARBORA

Tato fotografie zobrazuje dívčinu zvědavost, nevinnost a melancholii, kterou mnohdy cítí. Dává najevo pozorování věcí, lidí a života, která je pro ni velice typická, ale zároveň ostražitost.

Tato fotografie vypovídá o dívčině lehkosti a milé povaze, která mnohdy závisí na chování ostatních.

Tato fotografie vyjadřuje Barčinu přirozenou radost ze života a nadšení z radosti samotné. Vyjadřuje nedostatek strachu se radovat z čeho si přeje a nebát se sudeb ostatních. Snažila jsem se tento snímek zachytit ve chvíli, kdy její radost bude upřímná a i to se mi podařilo. Téměř se tedy jedná o momentku (jelikož se rozesmála při fotografování jiných fotografií), a proto může mít nepatrné nedostatky v kompozici, které však podporují sílu přirozeného zachycení okamžiku. Chtěla jsem v této fotografii zachytit jen tvář, aby člověka při pohledu na tuto fotografii snad až pohltila radost, která z dívky sálá, a měli šanci si ji také zažít na vlastní kůži. A to především proto, že tato dívka má velice krásný a nakažlivý úsměv a je opravdu typické, že ho dokáže mistrně rozdávat a ve chvíli, kdy se směje, se nikdo nesoustředí na nic jiného než její sluncem zalitou tvář a to je kvalita, kterou jen tak každý nemá.

Zachytíte-li Barboru v jejím přirozeném prostředí, kde se cítí dobře a bezpečně, pozitivita, ležérnost a dobrá nálada z ní přímo sálá. Přestože společnost nevyhledává, mnohdy se dokáže stát významně společenskou osobou, jakmile vás zahlédne. Tato fotografie přesně toto vyjadřuje. Byla zachycena u dívky doma, kde se často cítí skvěle a jen co navštívíte její teritorium, přenechá vám milou náladu. Přátelské vystupování je jí nad míru vlastní a vždy se s lidmi ráda pobaví o zajímavých věcech a tématech. A přesně to jsem se co nejvíce pokusila zobrazit v této fotografii. Způsob, jakým její vnitřní mistrný um komunikace člověka spolu s laskavými očima vybízí se s ní dát do hovoru. Snažila jsem se stejně tak vyobrazit ležérnost, která je jí tak vlastní a přirozená a úsměv, o který se vždy ráda podělí, i když ho zrovna nemá dost pro sebe samotnou.

Tato fotografie vystihuje dívku ve více pohledech, než byste si mohli myslet. Zobrazuje jakési zoufalství, které jí mnohdy zastihne nepřipravenou, z neúspěchů a jakýchkoliv motivů její vlastní sebekritičnosti. Ruce přes její obličej dávají najevo touhu se schovat před světem, před sebou samým i před vlastními chybami a nezdary. Schovat se a doufat, že přejdou. Dává najevo, jak lidi nikdy nenechává a především nechce nechávat nahlédnout do jejího nitra a do pocitů, které si drží vždy střežené hluboko v sobě. Zobrazuje stejně tak touhu zapomenout vše špatné a ponořit se do světa ve vlastní hlavě, který nepotřebuje být rozptylován nelibým pohledem do zrcadla na svět, na povinnosti, které se jí kupí, na lidi, kteří svou zlost neumí držet na uzdě. Zkrátka a dobře tato fotografie zobrazuje dívčinu častou touhu se před životem prostě schovat.

8 DOSAŽENÍ CÍLŮ

DOSAŽENÍ HLAVNÍHO CÍLE

Jedná-li se o tento cíl, a vezmeme-li v potaz charakter této práce, nejsem si tak docela jistá, že mohu být já ten, který rozhoduje o tom, zda se povedl či ne. Nicméně podíváme-li se na to jako na cíl, který jsem já určila sama sobě, pak si dovolím tvrdit, že jsem cíle dosáhla.

Pro mne fotografování s každým z fotografovaných bylo zdrojem nových nápadů, úhlů a technik a myslím si, že se mi věrně podařilo zachytit osobnost každou z portrétovaných osobností.

Což ovšem skutečně je část, kterou nejlépe dokáží zhodnotit oni sami. Proto jsem se rozhodla obrátit se na ně samotné a zeptat se jich, zda se jim zdá, že jsem správně vyjádřila jejich osobnost.

Od všech jsem se k mé radosti dozvěděla, že ano. A že by nikdy nevěřili, že by opravdu šlo ukázat to, jaký někdo je na pouhých pár fotografiích. Proto si dovolím říct, že tohoto cíle se mi podařilo dosáhnout.

DOSAŽENÍ VEDLEJŠÍCH CÍLŮ

Já osobně se cítím plně nabita novými znalostmi a zkušenostmi jak teoretickými, tak praktickými z odvětví fotografie, ale stejně tak z odvětví psychologie. Přeci jen jsem se prokousala nemalým množstvím literatury a internetových zdrojů, z nichž jsem mnoho pro jejich nekompatibilitu s touto prací, nepoužila.

Tak tedy považuji tento cíl za splněný a jsem velmi vděčná za to, že se mi podařilo dosáhnout zrovna tohoto cíle.

V rámci tvoření této práce jsem si uvědomila, že povede se mi-li dosáhnout hlavního cíle, není pak možné, abych nedosáhla tohoto cíle. Vzhledem k tomu, že každá osobnost je docela jiná a tak ani není možné, aby se fotografie přespříliš podobaly. Jedinečnosti v tomto případě není takřka možné nedocílit, pokoušíme-li se zachytit osobnost člověka, která je vždy jedinečná.

Nicméně jsem se pustila do technik, které jsem ještě nepoužívala, a způsobů fotografie, které mě dříve ani nenapadly a tak považuji tento cíl taktéž za vyvedený.

Jak jsem již uvedla mnohokrát předtím v této práci, chovala jsem se k modelům tak, aby jim to bylo nanejvýš příjemné, a před fotografováním jsem s nimi vše probrala. Žádný z fotografovaných neprojevil nespokojenost s mým přístupem nebo chováním a všichni zmínili, že by byly ochotni se nechat vyfotografovat znovu.

A nakonec čtvrtý cíl. Zde znovu záleží na individuálním názoru. Nicméně já jsem se svým provedením opravdu spokojená a dosáhla jsem výsledku, který jsem od sebe vyžadovala a očekávala.

ZÁVĚR

Zadáním této práce bylo vytvořit cyklus dvanácti fotografií, ve kterých vyjádřím osobnost tří lidí. Rozhodla jsem se k této práci přistoupit poněkud jinak, než jak jsem předpokládala, že by k ní prvoplánově přistoupili jiní. Místo toho, abych se tedy lidi pokoušela charakterizovat tím, že v portrétu zobrazím jejich oblíbené činnosti nebo věci, se zaměřím na větší hloubku lidského já. A tím zobrazit nejen to, co dokážeme na lidech vidět na první pohled nebo zkrátka při pohledu na ně celkově, ale především zobrazit to, co je tím jádrem, ze kterého potom vznikají lidské tužby, přání a oblíbenost jakýchkoliv věcí, činností nebo lidí.

Rozhodla jsem se zobrazit lidskou osobnost nejen pomocí emocí, ale stejně tak zkrátka jakýchsi duševních stavů a principů, které jsou pro dané osoby typické. Jelikož jen tak jsem měla pocit, že bude možné skutečně vyjádřit lidskou osobnost.

Nepracovala jsem jen s fotografií samotnou a různými variantami technik a způsobů fotografování, ale i s veškerým procesem kolem jako byla neodmyslitelná konverzace a propojení s mými modely. To se stalo pro mou práci stěžejním bodem. Musela jsem fotografované do hloubky znát a uvědomovat si jejich vlastní představu o sobě samých, abych jejich nejniternější já dokázala zobrazit v pouhých čtyřech fotografiích.

Nakonec mě velmi překvapilo jak moc a zároveň jak málo se lidská osobnost a jejich osudy liší. Příjemně mě překvapila plynulá práce s modely a nakonec i výsledné fotografie.

Jsem velmi vděčná za nové informace a poznatky, které se ke mně díky této práci a materiálům, které jsem pro ni zpracovávala, dostaly. A cením si zkušeností a nových nápadů, které jsem při tvorbě nejen fotografií, ale i písemné práci, načerpala.

Jsem velice vděčná, že jsem se v této práci mohla věnovat fotografii, jelikož se jí zabývám už velmi dlouho s velkým nadšením a myslím si, že je to spektakulární umělecké médium, se kterým se skvěle pracuje a není nic lepšího než zpracovávat důležitou práci na téma vám blízké.

RESUMÉ

The main assignment of this work was to create a cycle consisting of twelve photographs, in which the personalities of three people will be expressed. I've decided to approach this assignment quite differently, then how I have assumed, other people would. Thus, instead of trying to characterize the photographed individuals by putting things they like or do in a photographed picture, I decided to focus on the deeper core of their inner self. And by that to display, not only what we are able to see in people at first glance or when we overall look at them, but primarily to display, what is the core, from which arise all the human desires, wishes, likability towards any sorts of things, activity or other human beings.

I have decided to portray human personality, with the help of not only emotions, but some kind of mental states, principles, which are typical for those mentioned individuals as well. For only then it feels like truly expressing one's personality.

I was working not only with photography itself, but as much with various different techniques and forms of photography, but also even with the overall process, containing, naturally, a conversation with my models and also to create a connection with them. That actually became the key component of this work. I had to know the photographed individuals within the deep layers of their personality and be aware of their own image about themselves, to be able to display their deepest self in only four pictures.

In the end, I was quite surprised about how much, and still how little do human personalities and lives vary. I was pleasantly surprised by the fluent cooperation with my models and the resultant photography as well.

I am very thankful for new information and knowledge, which had gotten to me, thanks to the materials I have been compiling for this work. Also I very much do appreciate the experiences and new ideas that I have taken up during the process of not only photography but also, the written part of this project.

I am very thankful that I could pursue photography as a main topic of my final work. I have been doing photography for quite some time and with great joy, as I do think it is a spectacular art medium, that provides an incredible amount of ways of work. And there is nothing better than to be doing an important project mainly focused on a topic close to your heart.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

LITERATURA:

1. DARWIN, Charles, 1964, 2020. *Výraz emocí u člověka a u zvířat*. Ang. original: The Expression of Emotions in Men and Animals, 1892. Druhé vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1583-7
2. SYLVAN, Rob, 2011. *Nikon D5100*. Od momentek k nádherným snímkům. první vydání. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-3704-8
3. BEURER, Monica, 2007. *Fotografie*. Václav Podestát, Přeložila L. Šnajdrová. Plzeň: Fraus. ISBN 978-80-7238-625-3
4. ORNANO, Alfredo, 1948. *Portrét ve fotografii*. První vydání. Praha: Československé filmové nakladatelství. (Nemá ISBN)
5. KLIMENT, Pavel, 2001. *Psychologie osobnosti*. Studijní opora. První vydání. Středisko distančního vzdělávání. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta. ISBN 80-244-0319-6
6. WILLFRIED, Baatz, 2004. *Fotografie*. Praha: Computer Press. ISBN 80-251-0210-6
7. BRATRŠOVSKÝ, Emil, 2008. *Portrét*. Praha: Petr Kalina. ISBN 978-80-903130-3-3

INTERNET:

1. *The Irving Penn Foundation*, 2005 [online]. New York. [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Irving Penn Foundation](#)
2. *The Richard Avedon Foundation*, [online]. (na webu chybí citační informace) [Cit. 12.4. 2021]. Dostupné z: [The Richard Avedon Foundation](#)